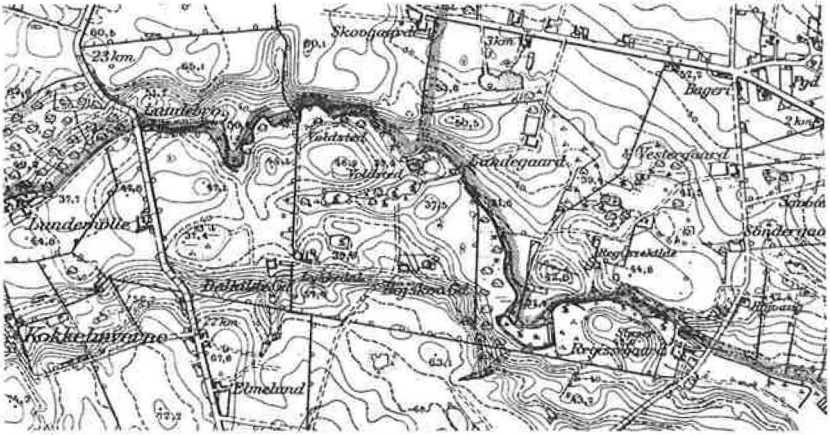

Fig. 1.

VOLDSTED VED HØJSKOVGÅRD

Svindinge sogn, Gudme herred, Svenborg amt.

Af dr. phil. *Vilh. la Cour.*

I.

Ca. 340 m nord for Højskovgård og ca. 900 m øst for Lundebro ligger umiddelbart ved skrænten ned mod Kongshøj å et velbevaret, tidligmiddelalderligt voldsted, der i vore dage ikke bærer noget selvstændigt navn.

Højskovgård ligger på et kraftigt formet bakkeparti, der strækker sig i ø.-v. (fig. 1). Umiddelbart syd for gården står det med stejlt faldende skrænt, nord for gården er faldet jævnt ned mod en delvis vandfyldt sænkning, som fra ålejet ca. 125 m øst for voldstedet og i en længde af ca. 600 m strækker sig syd om dette. Sænkningen må oprindeligt have strakt sig endnu længere mod vest, så den har krydset den nuværende landevejs linie ca. 400 m syd for Lundebro, men jorden er på denne vestlige del forlængst lagt under opdyrkning, så der nu kun tegner sig et langstrakt svaj i jordsmon-

net, rummende en enkelt lille moselod. Mellem sænkningen og Kongshøj å har der da ligget tre „holme": en bred vestlig (kote 47,8—47,1), i midten en langstrakt tvedelt (kote 44,1—46,9) og i øst en ganske lille og smal, på hvis vestlige ende voldstedet har været anlagt, medens dens øvrige del (nu opdyrket mark) ikke viser spor af kunstig tildannelse. Voldstedet har da i øst haft denne lille part af østholmen, i syd den vandfyldte sænkning, i nord skrænten mod Kongshøj å og i vest en sænkning, der har adskilt det fra den mellemste holm. Da denne sænkning i vore dage nærmest voldstedet ikke ligger mere end ca. 0,20 m over mosens niveau i syd, kan man vistnok regne med, at også den — i hvert fald for den sydligste halvdels vedkommende — har været sumpet eller vandfyldt. Voldstedet har således på alle fire sider været vel beskyttet af naturen.

Det består (fig. 2) af en *midterbanke,* uden om denne en *ringgrav,* om denne igen en *ringvold* og derpå — både i øst og i vest — en *ydergrav* og en seglformet *ydervold.* Endelig er den østre ydervold ved en *yderste grav* afskåret fra den østlige halvdel af holmen.

Midterbanken danner en keglestub med en diameter ved foden på ca. 26 m. Topfladen har vel oprindelig haft en cirkulær form og en diameter på ca. 9 m, men fremtræder noget forstyrret, dels på grund af rævegrave, dels fordi der har fundet afgravninger sted i syd, nordøst og vistnok også i vest. Fylden fra disse danner i syd og nordøst små „pukler" på bankens sideskråninger. Midten af topfladen er derved kommet til at ligge ca. 0,80 m under den østlige rand, som antagelig viser fladens oprindelige niveau og nu udgør en „kam", der dog næppe skjuler noget bygningsfundament. Sten vides ikke at være fundet deroppe, og det meget løse materiale, hvoraf i hvert fald bankens top synes at bestå — sandblandet muld og rent, gult sand — kan ikke forudsættes at have båret nogen stenbygning. Man må regne med, at der på bankens top har været

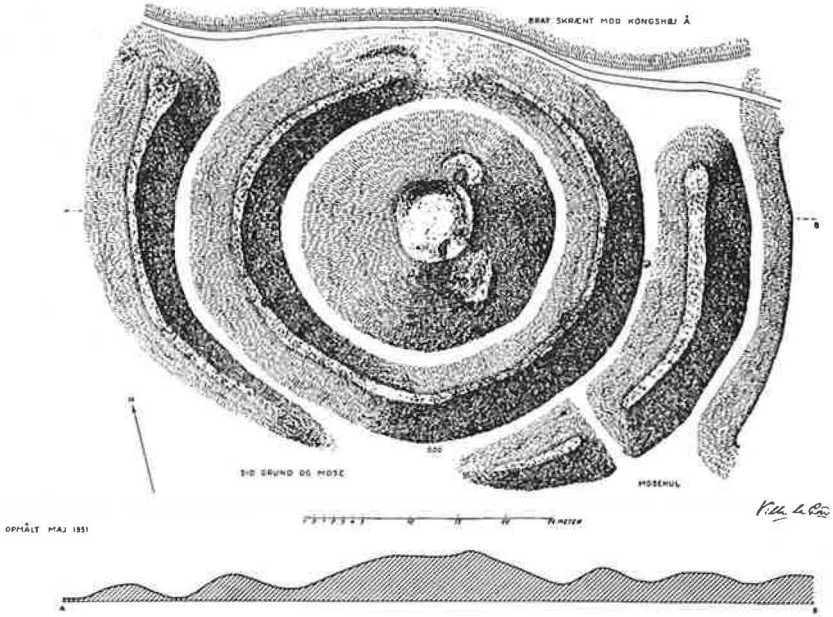

Fig. 2.

tømret et tårn, og ethvert spor af dettes stolper er sikkert forsvundet på grund af fyldens karakter.

Topfladen har ligget ca. 0,50 m over det ved nivelleringen valgte 0-punkt syd for voldstedet. Skråningerne står — bortset fra de ovennævnte to „pukler" — særdeles smukt bevaret, uden indgreb og forstyrrelser. Rent umiddelbart forekommer de meget stejle, men dette beror i høj grad på et synsbedrag. I virkeligheden kan hældningsvinklen ikke sættes til stort over 20°, og det kan bemærkes, at et tilsvarende synsbedrag gør sig gældende ved betragtningen af voldskråningerne. Det var så fremtrædende, at jeg efter optegningen fandt mig foranlediget til at gentage nivellementet af frygt for i første omgang at have foretaget fejlagtige aflæsninger. Antagelig skyldes synsbedraget dels den omstændighed, at man på grund af den tætte bevoksning er tvunget til at betragte banken (og voldene) på klods hold, dels den stærke krumning af keglestubbens fodlinie.

Ringgraven er selvsagt i tidens løb blevet delvis fyldt, så dens oprindelige profil kun kan erkendes, hvis tværsnit bliver lagt igennem den. Den fremtræder i vore dage trugformet — altså uden klart markeret bund —, men synes noget bredere i vest og syd end i øst og nord. Bunden ligger lavest i syd — 0,63 m over 0 — og stiger jævnt herfra til 1,29 m i vest og 1,80 m i øst. Mod nord har den kote 1,74. Det turde heraf fremgå, at den stort set må have været en tør grav. Vandstanden kan næppe have ligget stort højere end ved det valgte 0-punkt, som markerer det sted, hvor mosen syd for voldstedet strækker sig ind til ringvoldens fod, og denne må have forhindret, at graven andre steder, end hvor dens bund ligger lavest, har været vandfyldt eller sumpet.

Ringvolden har til at begynde med ubrudt omsluttet midterbanken. Nu er den forstyrret en del i nord, hvor man har afgravet den, så køretøjer har kunnet komme ind i graven, når kvas skulde hentes. Med mellemrum er det tætte hasselkrat blevet skovet og kvaset bortkørt. På hele den øvrige strækning står volden så godt som urørt og har en bredde, der varierer fra ca. 9,50 m i vest til 8 m i øst. Hvor den er smallest (i sydvest), er bredden ca. 7,50 m. Heller ikke dens højde over ringgravens nuværende bund er overalt lige stor, men variationerne er ubetydelige — fra 1,62 m i øst til 1,20 m i syd og 1,39 m i vest. Dens profil er gennemgående jævnt hvælvet, uden klart markeret rygning, men sine steder er denne dog mere flad end andre steder. I sydøst ligger nær rygningen to meget store sten. Bortset fra en enkelt (og mindre) i østre ydergrav er disse de eneste på hele voldstedet, som er synlige.

Øst for ringvolden adskilles denne ved en *ydergrav* fra *den østre ydervold*. Denne halvmåneformede volds rygning måler ialt ca. 43 m, og dens bredde er gennemsnitlig ca. 10 m. Mod syd løber den spidst ud i mosen, mod nord er den rimeligvis noget afgravet på grund af anlægget af en skovvej (se herom nedenfor). Oprindelig har den sikkert strakt sig helt ud til skrænten mod Kongshøj å.

Fynske Årbøger 1952

Forøvrigt synes den kun at være forstyrret på eet punkt: i sydøst er den blevet gennemskåret ved en grøft, ca. 1 m bred i bunden. Hensigten med denne gennemskæring er uklar; men der foreligger ingen grund til at antage, at den skulde have hørt med til det oprindelige anlæg. Volden har i hovedsagen den samme hvælvede profil som ringvolden, dog med fladere rygning, navnlig mod nord, hvor den — ved den nuværende afslutning — løfter sig 1,15 m over ydergravens bund, medens den nede ved gennemskæringen trods et jævnt fald fra 3,40—2,46 m over 0 her ligger ligger 1,74 m over bunden. Årsagen er ydergravens endnu stærkere fald — fra 2,25—0,72 m over 0. Syd for gennemskæringen fortsætter rygningens fald kraftigt, til volden ude ved spidsen når i samme niveau som 0-punktet. Forudsat at den oprindelige vandstandslinie har ligget omtrent ved 0-punktet, kan altså også den østre ydergrav kun *delvis* have været „våd", i hvert fald sumpet. Den nordlige halvpart af graven må have været tør.

Ydervolden adskilles fra det øst for voldstedet liggende terræn ved *en yderste grav.* Den har sikkert kun ved dens sydlige munding været vandfyldt eller sumpet. I dens nordlige del ligger den nuværende bund ca. 2 m over 0.

Ovre i vest findes uden for ringvolden en *grav* og *en vestre ydervold.* Den vestre ydergrav har for den største strækning vedkommende været våd. Det fremgår deraf, at kun bundens allernordligste part ligger relativt højt (kote 1,24), men at højden herfra falder forholdsvis hurtigt og allerede 11 m sydligere er nede på 0,22 m over 0 for endnu 11 m længere mod syd at nå 0-punktets niveau. Gravens nordlige ende synes imidlertid at være en del forstyrret ved afgravning af ydervolden (se nedenfor).

Den vestre ydervold, der ligesom den østre er seglformet, har langs rygningen en længde på ca. 45 m. Dens bredde på midten er ca. 9 m, men ligesom den østre ydervold smalner den af mod syd og ender her i en spids. Mod nord ligger rygningen 1,62 m over ydergravens bund, og herfra falder højden jævnt, til rygningen ca.

Fynske Årbøger 1952

10 m fra spidsen ikke hæver sig mere end en halv snes centimeter over graven, hvis niveau her er 0,00 m. Antagelig har derfor den sydligste del af volden ligget under vandlinien.

Dens nordlige ende må — ligesom den vestre ydervolds nordlige ende (se ovenfor) — oprindelig have strakt sig helt ud til skrænten mod Kongshøj å. Begge steder har der fundet afgravninger sted, fordi en skovvej er blevet lagt langs skræntens øverste rand. Denne skrænt er gennemgående meget brat og har et fald på imellem 3 og 4 m. Engstrimlen, som ved dens fod følger åløbet, er — navnlig mod øst — forstyrret ved anlæg af ørreddamme, som dog ikke mere er i brug. De „volde" og „grave", som ses dernede, har altså intet med voldstedet at gøre.

Vest for den vestre ydervold findes nu kun en svag sænkning i jordsmonnet, inden terrænet atter stiger og danner den tidligere nævnte „mellemste holm". I mange slægtled har denne sænkning været opdyrket, og megen jord må derfor i tidens løb være pløjet ned i den. Derfor kan dens bredde ikke angives (det kan endda knibe at skelne den), men ydervolden tegner sig skarpt imod den, og dens nuværende højde ligger inde ved voldfoden ca. 20 m syd for den ovennævnte skovvej ikke mere end 0,22 m over 0. Om sænkningen stammer fra en kunstigt anlagt grav, svarende til den yderste østre grav, om det er en naturlig lavning, der har været reguleret for derved i vest at skabe et yderste gravforsvar, eller lavningen i sig selv har været sid og bred nok, så man ikke har behøvet noget egentligt gravforsvar, er det umuligt at sige. Kun så meget synes at være sikkert, at den vestre ydervold har været dækket ved en sumpet eller vandfyldt grav eller lavning, som har spærret for adgangen.

Thi at adgangen til borgen har været her i vest, må være hævet over enhver tvivl. Både i syd og nord har naturlige hindringer lagt sig i vejen, og de samme har bevirket, at man ikke over marken øst for voldstedet har kunnet nå frem til dette. Den eneste passable vej må — i store træk — have ført fra bakkeskrænten øst for Kokke-

Fynske Årbøger 1952

haverne over den „vestre holm", fra denne over den „mellemste holm" og derpå over sænkningen hen til den vestre ydervold. Borgen har altså ligget godt værnet af naturen — på den lille, af vandfyldte eller sumpede lavninger og af åløbet omgivne holm, på hvis vestlige halvdel den er blevet anlagt.

II.

Blandt danske voldsteder fra den tidligere middelalder indtager det ovenfor beskrevne en særdeles smuk plads. Det skyldes ikke alene, at det er bevaret så forholdsvis intakt, men også hele anlæggets klare udformning. Det turde være tvivlsomt, om der overhovedet findes noget andet voldsted i vort land, der viser os et lige så tydeligt eksempel på, hvorledes man befæstede sin bolig, da tanken om sådanne anlæg kom frem.

Man har været tilbøjelig til at henføre en del af vore ældste borganlæg til den afsluttende vikingetid. Det leder dog let tanken hen på en tidligere datering af dem end historisk forsvarlig. Vanskeligheden er den, at man så at sige intet fund har gjort, der med sikkerhed kan siges at tidsfæste dem. En undtagelse danner *Sjørrind volde* i Thy, i hvis umiddelbare nærhed der er gjort talrige fund, stammende fra den begyndende middelalder. Her har man tillige anført det som et støttepunkt, at Knud den Hellige iflg. Knytlingasaga skal have taget sin tilflugt „at Sævarende", da han i 1086 måtte flygte for Vendelboerne; men om oplysningen er rigtig, er ikke let at afgøre, og sandsynligheden taler afgjort derimod. Bortset herfra er der imidlertid intet i fundene, som afgjort taler imod, at de kan stamme fra det 12. årh., og for så vidt tyder de på, at Sjørrind borg har eksisteret allerede da. Al forskel mellem vort voldsted ved Højskovgård og Sjørrind volde til trods hører de ubetinget til samme anlægstype. Skulde man på grundlag af dette vove en datering af Højskovgård-voldstedet, måtte man derfor henføre dets anlæg til samme tidspunkt, som antagelig er gældende

for Sjørrind, d.v.s. til det 12.årh. At man allerede da havde taget anlægstypen i brug herhjemme, viser sig ved et tredje dansk voldsted, som hører typen til: *Grønholt* i Frederiksborg amt. Vedrørende dette kender vi nemlig et eller to breve, som godtgør, at det har eksisteret forud for år 1200: et tvivlsomt (i den bevarede afskrift fejlagtigt dateret?) fra 1194 og et sikkert fra 1196.

Men for Højskovgård-voldstedets vedkommende er sagen alligevel ikke dermed afgjort. Forholdet er nemlig dette, at både Sjørrind og Grønholt må opfattes som *kongelige* anlæg, hvad sikkert borgen ved Højskovgård *ikke* har været. Den har utvivlsomt kun været et stormandssæde — sådan som adskillige andre tilsvarende anlæg, f. eks. Lindshøj ved Lundsgård nær Kerteminde eller Ebbesvold i Frørup sogn nv. for Christiansfeld for at nævne to, der ligeledes viser særdeles velbevarede eksempler på typen, selv om Højskovgård-voldstedet bærer prisen. Og vi har ingen sikkerhed for, at stormandsanlæg er forekommet lige så tidligt som kongelige. Spørgsmålet kan i det hele først afgøres, når en systematisk undersøgelse af en lang række danske voldsteder af denne type har fundet sted — og det har lange udsigter!

Alligevel tør man sikkert gå ud fra, at typen virkelig repræsenterer den *ældste* borgbygnings-periode i Danmark. Man har nemlig et vist sammenligningsgrundlag i udenlandske borganlæg, som med nogenlunde sikkerhed kan dateres.

På dette har man også længe været opmærksom. I særdeleshed har man henvist til den borgtype, som gentagne gange — og altid i hovedsagen ens — fremstilles på det berømte normanniske tapet fra Bayeux fra ca. 1070. Bedst kendt herfra er borgen *Dinan* (fig. 3). Man skal være noget varsom med at forsøge en tolkning af billedets enkeltheder — det er jo meget skematisk gjort; men to ting er sikre nok: jordvirkets profil og den tømmerbyggede borg.

Og det er netop jordvirkets profil, som har den store interesse. Man kan se, at der her er tale om en midterbanke, omgivet af en grav, på hvis yderside der løber en vold. Midterbankens „toppede"

Fynske Årbøger 1952

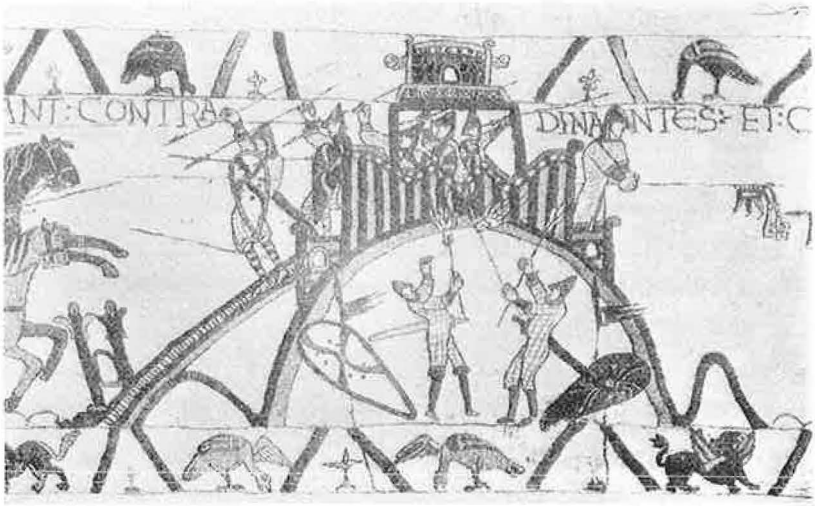

Fig. 3.

form hører sikkert til de enkeltheder, man ikke skal tillægge betydning. Selvsagt har bankens top ikke skudt sig midt op i bygningen, så tømmervirket har måttet kravle helt ned over skråningerne. På toppen må man forudsætte en lille flade, netop stor nok til at tårnet (der rejser sig i midten) og palisadetømmeret (der ses uden om det) har kunnet få plads. Men i så fald har midterbanken snarest været keglestubformet — netop som midterbanken i *vort* anlæg.

Endvidere skal man lægge mærke til endnu en ting: midterbanken er overordentlig høj i sammenligning med den omgivende vold. Det forhold, som tegningen angiver, er sikkert urigtigt — *så* stor en forskel kan man ikke anse for rimelig. Men alligevel har billedet også på dette punkt en vis betydning: utvivlsomt må midterbanken være *artificiel.* Det er ikke ret og slet en naturlig banke, som er blevet omgivet med grav og vold, det er en kunstig opført højning, på hvilken træborgen er blevet rejst.

En sådan midterbanke, bærende borgens tårn, men forøvrigt ikke andre bygninger, kaldte man i Normandiet en *„motte"*. Tårnet på dens topflade kunde vel tjene til bolig, men var dog i første række

beregnet til at være det sted, hvor borgherren og hans folk kunde finde værn, hvis borgen blev angrebet. Dennes øvrige bygninger — stalde, mandskabslænger, værkstedsrum af forskellig art o. s. v. — lå hinsides graven, måske beskyttede ved palisader eller andre lettere hindringer, men ikke tjenlige til herfra at føre noget egentligt forsvar. Dette baseredes udelukkende på banken med dens grav og vold og med tårnet på topfladen.

Talrige anlæg af denne chateau à motte-type kendes fra Normandiet, og der hersker endnu ikke klarhed over tidspunktet for dens fremkomst eller for de impulser, som har ført til den. Derimod har vi så nogenlunde sikkerhed for, at den først med den normanniske erobring af England i 1066 har fundet indpas herovre, hvor borgbygning i *denne* forstand af ordet — altså som værn for en enkelt bolig, ikke som led i et byforsvar — i det hele synes at have været forholdsvis ukendt i tiden forud. Efter 1066 finder derimod en uendelig række af anlæg sted, og man træffer *motte-typen* overalt, hvor normannerne kommer frem — altså også i dele af Skotland *(mote)*, Wales *(môd)* og Irland *(mhoid)*.

Ulykkeligvis er der endnu ikke foretaget nogen systematisk undersøgelse af hele dette rige materiale. Man er i den henseende hverken i Normandiet eller i England længere fremme, end vi er her. Men i England er dog præliminære opmålinger af motte-anlæg foretaget, og man har forsøgt at klassificere materialet, fordi naturligvis også denne type i tidens løb underkastes visse ændringer.

Tager man den *ældste* type for sig, d. v. s. den, som er den almindeligt herskende i slutningen af det 11. årh., kan visse fællestræk ved anlæggene fastslås. Midterbanken er gerne cirkulær og har en lille, plan topflade. Den danner altså en keglestub. Som regel er den formet ved kunst, enten derved at man har forøget en naturlig højning ved hjælp af det opkastede materiale fra graven, eller derved at man har afgravet en naturlig banke, til den fik den tilsigtede form. I sammenligning med midterbanken er den omgivende vold ikke synderlig høj, og graven mellem den og banken

Fynske Årbøger 1952

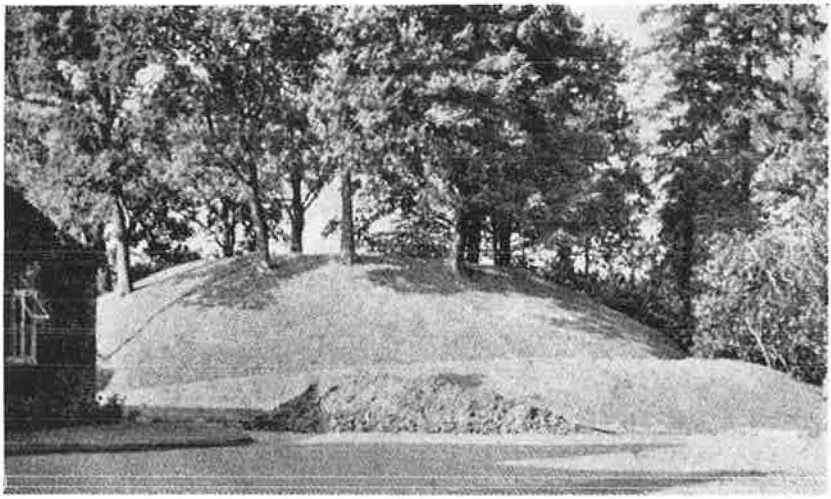

Fig. 4.

ikke meget dyb. Vold og grav har udgjort et *passivt* forsvar — det *aktive* forsvar har først på midterbanken mødt fjenden.

Netop fordi denne banke som regel er forhøjet ved kunst, har man ikke straks kunnet rejse et stentårn på dens topflade — man har måttet begynde med her at „tømre" en borg. Den angelsachsiske krønike giver os talrige eksempler derpå. Den fortæller — med angivet årstal — hvorledes den og den borg bliver „tømret" i årtierne efter 1066. For adskilliges vedkommende hører vi sidenhen om, at et stentårn træder i tømmertårnets sted — nemlig når de påførte lag er blevet tilstrækkeligt faste til at kunne bære stentårnets vægt —, men i mange tilfælde nøjes man stadig med det primitive tømmervirke, og det kan jo også hænde, at en borgs levetid bliver så kort, at en ombygning ikke finder sted.

Det materiale, som foreløbig er tilgængeligt, indskrænker sig til de oplysninger, der kan hentes fra skrevne kilder, og det, som ved (mere eller mindre flygtige) opmålinger er indsamlet. Kun i et enkelt tilfælde har en virkelig teknisk tilfredsstillende udgravning fundet sted og en redegørelse for dens resultat set lyset. Det drejer

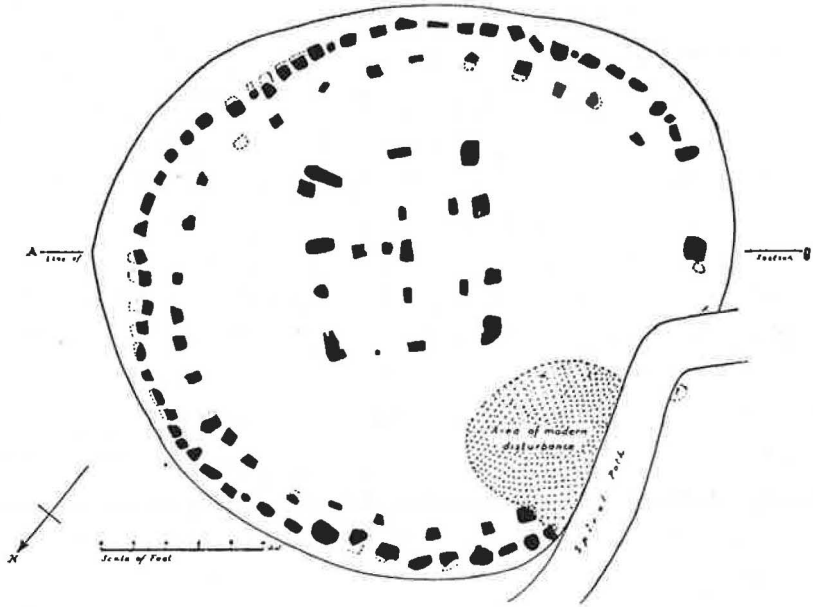

Fig. 5.

sig om *Abinger-motten* i Surrey, udgravet i sommeren 1949 af mr. Brian Hope-Taylor. Fig 4 viser anlæggets udseende før udgravningens begyndelse. Man ser den kuplede, relativt høje og kunstigt opførte midterbanke, kronet af store træer, og i forgrunden den lave vold, adskilt fra banken ved en ringgrav. Banken er godt 6 m høj, men blevet planeret tidligt i dette årh., og dens topflade måler ca. 10.5 m i diameter. Den er altså forholdsvis bred; men alligevel har den ikke rummet mere end det traditionelle tårn af tømmervirke. Fig. 5 viser dets omrids, takket være de genfundne pælehuller, og uden om tårnet — langs topfladens rand — den dobbelte række af andre pælehuller, der markerer borgens palisader. De fundne lerkarskår godtgjorde, at anlægget måtte stamme fra et af tiårene kort efter den normanniske erobring, antagelig fra tiden omkr. 1100. I højere lag fandtes adskillige skår fra midten af det 12. årh., og ligeledes forekom der yngre, glasserede skår fra det 13. årh.

Det fremgik imidlertid af undersøgelsen, at der på Abinger-motten i virkeligheden var tale om to byggeperioder: en første ca. 1100 (eller kort forud) og en anden ved midten af det 12. årh. Princippet havde dog i begge byggeperioder været nøjagtigt det samme: et kraftigt, firsidet tømmertårn midt på toppen, omgivet ved dettes rand af palisader. Kun var motten blevet noget forhøjet, da man for anden gang rejste et tårn på dens top. Selve mottens kærne bestod af en naturlig aflejring af gult sand. Det skal endelig tilføjes, at der ved udgravningen blev gjort interessante iagttagelser vedrørende broforbindelsen over graven. Denne synes at have været vandfyldt indtil slutningen af det 13. årh., og dens nederste ca. 1,5 m var fyldt med mængder af kasserede sager, som man i tidens løb havde „druknet" her, medens den følgende meter op til gravens nuværende bund gav langt mindre fundmængde og hovedsagelig bestod af nedskredet sand fra motten. De øverste lag må da antages at være aflejret, efter at gravens vand var svundet ind. Det bør tilføjes, at der ikke blev påvist spor af nogen *„bailey"*, d. v. s. af et i forbindelse med motten stående forværk, der havde rummet de bygninger, som var nødvendige tilbehør til en borg, men som ikke kunde få plads på den keglestubformede borgbanke. En sådan bailey har sikkert kun været dækket af et ret svagt forsvarsværk, og det er derfor langt fra altid, man i vore dage kan påvise beliggenheden, idet opdyrkning eller nyere bygninger som regel har slettet alt. At en bailey ikke har kunnet savnes, må dog anses for givet.

Overfører vi nu disse erfaringer fra Abinger til vort eget voldsted ved Højskovgård, vil lighederne meget let springe i øjnene. Begge steder møder vi nøjagtigt den samme type: en til dels kunstigt forhøjet, keglestubformet midterbanke, hovedsagelig bestående af gult sand og omgivet af en ringgrav, der har været vandfyldt, og en ringvold, der er betydeligt lavere end banken. At Højskovgård-voldstedet viser en endnu kraftigere ydre forsvarslinie, er i denne forbindelse uden betydning. Man kan på ingen måde heri se

noget bevis for, at det som type betragtet skulde repræsentere et senere trin i udviklingen. Endvidere kan det bemærkes, at man ved Højskovgård-motten så lidt som ved Abinger-motten finder spor af nogen bailey, skønt selvsagt en sådan heller ikke har kunnet savnes ved det danske anlæg. Årsagerne til, at sporene mangler, er begge steder nogenlunde de samme. Da man som tidligere nævnt ved den danske motte med ret stor sikkerhed kan antage, at adgangen til borgen har været i vest, ligger det nær at tænke sig baileyen anbragt på den „mellemste holm". Dennes langvarige opdyrkning og udpløjning vil dog gøre det nytteløst her at søge efter de yderst svage spor af en sådan, der kan tænkes at have eksisteret, før opdyrkningen begyndte.

Undersøgelsen af Abinger-motten kan desværre langt fra siges at have løst vort dateringsproblem. Den har nemlig bevist, at denne borgtype endnu ikke ved midten af det 12. årh. var ændret, siden den kom i brug i England kort efter midten af det 11. årh., og i Frankrig har den samme type været i brug i hvert fald en rum tid før den normanniske erobring. Med andre ord: uforandret har den i disse dele af Vesteuropa levet i det mindste i mere end hundrede år, sandsynligvis snarere i mere end halvandet hundrede år. Derfor er det foreløbig kun gætværk, hvis man ud fra Dinan-typen, mottetypen, i udlandet vil datere tilsvarende danske anlæg. De *kan* tænkes at gå tilbage til ca. 1100, men de kan også stamme fra hele det 12. årh., og der vil i virkeligheden intet være i vejen for, at flere af dem kan være anlagt på et endnu senere tidspunkt, dog næppe senere end det 13. århundredes midte.

Thi allerede fra denne tid kender vi med sikkerhed stormandsanlæg, som er langt mere komplicerede, og andre — enklere —, som kun i visse henseender minder om motte-typen. Når man stilles over for dette smukt bevarede og højst interessante voldsted ved Højskovgård, vil man derfor være tilbøjelig til at antage, at det må være skabt en gang i det 12. årh.; men man gribes af den største lyst til at se en sådan datering enten underbygget eller gendrevet ved

Fynske Årbøger 1952

hjælp af en systematisk gravning. Før en sådan har fundet sted, kan intet med sikkerhed siges.

Og så er det endda tvivlsomt, om man vil have held til at gøre fund, der med bare nogenlunde bestemthed kan tidsfæstes. Det forudsætter praktisk talt, at man ved gravningen finder mønter og ikke bare våben, redskaber eller keramik, hvis fleste typer spænder over forholdsvis lange tidsrum. Undersøgelsen af et enkelt motteanlæg som det ved Højskovgård vil derfor efter al sandsynlighed vise sig utilstrækkelig. Der må graves i flere, måske i mange danske motter, inden man får fast grund under fødderne.

Men det er jo i sig selv en opgave, der må kunne lokke danske arkæologer. Her er et så godt som jomfrueligt felt, der skal opdyrkes. Lykke til at få det gjort!